המקום המקולל

מתעורר

הביגוע ב„גן הוואי„ זיעזע את היישוב עד מילחמת־העצמאות. מאז רובצת על המקום קללה. עכשיו מתכננים כמה יזמים להקים את המקום לתחייה - בשם אחר

מעבר ל„גן־הוואי„ השיט על מימי הירקון היתה חוויה מסעירה לצעירי תל־אביב. גן־הוואי היה התחנה הראשונה במסלול השיט. התחנה הבאה היתה שבע מחנות שליד הר־נפוליון. אלה נקראו כך על שם מחנות־הקמח הערביות, ששכנו על שפת הירקון. כיום האיזור הוא לב ליבה של תל־אביב היהודית. אז שכן גן־הוואי במרכז של כמה כפרים ערביים.

רומנטיקה המקום המבודד ששכן הרחק מהעיר תל־אביב של שנות הארבעים, היווה מוקד משיכה לכל הזוגות הרומנטיים. הבילוי האינטימי היה מתחיל בשיט רוגע על מי הירקון ומסתיים לצלילי המוסיקה של גן־הוואי, או על הדשא שבין הגן והנהר.

דו מוסיקה החרישית נקטעה באחת. בטרם הספיקו יושבי השולחנות הקטנים להגיד עפעף, ניטחה לעברם אש תת־מקלעים קטלנית. במרכז הגן־קפה עמדו כמה אנשים לובשי האקי וירו לכל עבר. ביגדי־הלבן של המבלים כוסו בכתמים אדומים ורבים נפלו ארצה.

הבילוי הלילי הסתיים בתקרית־דמים, אחת מהמפורסמות ערב מיבחמת־העצמאות. התאריך: 10 באוגוסט 1947. המקום: גן־הוואי.

קצת יותר מ־35 שנים אחרי לילהדמים מחדש המקום את ימיו כקדם.

גן־הוואי היה המקום הכי מבודד והכי רומנטי בעיר תל־אביב של שנות הארבעים. מקום־הבילוי מס' 1 של העבר נפתח השבוע מחדש, אחרי שנים ארוכות שעמד בשיממונו.

לא הרבה מבאי המקום השבוע ידעו שבביקתה הנסתרת בעלת גגהרעפים האדום, הסובעת בים של צמחיה ירוקה, והנושקת היום את הכביש הסואן ביותר בתל־אביב — דרך־חיפה אירעה תקיפה שהסעירה את הארץ.

באותן שנים אנשי תל־אביב הגדירו את המקום: בית־הקפה השוכן מעבר להרי החושך. כדי להגיע אליו, היה צריך לעבור את חורשות הירקון והפרדסים שהשתרעו אז סביבו. גן הוואי שכן אז בלב־ליבה של אוכלוסיה ערבית צפופה, בין סומייל ושייח־מוניס, ללא כי־בישי־גישה. נהר הירקון שימש אז כעורק־התחבורה העיקרי אליו.

שייח־מוניס — כיום רמת־אביב כפר סומייל — כיום איזור השק"ם ברחוב אבן־גבירול — ושכונת ג'מוסין הסמוכה, היו כפרים ערביים, שיהודים רבים פחדו להלך בקירבתם.

דווקא בשל היות המקום מבודד, הוא שימש מוקד־משיכה למחפשי הרומנטיקה, כדי להגיע לשם חתרו בסירה בירקון. איש אז לא ניבא שאת הגן המלבלב והשקט, שממנו נשמעה מרחוק מוסיקה רומנטית, יחצה באחד הימים עורק מכוניות מאובק ומחרישי־אוזניים.

מספר צבי אבידרור (58), מבאי־המקום באותה תקופה, שמיהר לבוא לגן המחודש: „זה היה מקום קיצי ומלא רומנטיקה, חבוי בחיק הטבע ושופע צימחיה. לידו זרם מתה של מדינת־ישראל.

„זו לא היתה מריבה. זה היה אקט פוליטי," נזכר יוסף מלניק. גן־הוואי היה שייך למישפחה הירקון — לפני שהיתושים והסירחון כבשו אותו.

„אני זוכר שלקחתי נערה לשיט על הירקון. הייתי אז בן 24, היא היתה בת 30. באמצע הדרך הרגשתי שאני עייף ורוצה לנוח. נחתנו על הדשא שירד מגן הוואי, ושם עשינו אהבתנו. זו היתה מנוחה עמוקה וגדושה בחוויות וגמשכה עד דימדומי־הבוקר, כאשר משכיר־הסירות עולה ויורד בגהר ומחפש אותי בהיסטריה. הייתי אז צריך לשלם שלוש שעות נוספות. אבל זה היה כדאי."

חבורה ערבית תקפה מקום מבודד זה בליל ה־10 באוגוסט בשנת 1947. זה היה אחד הנסיונות הערביים להתחיל בפעולה לסיכול הקמתה של מדינת־ישראל.

בדרך ל„גן־הוואי„ וקים חייזג (חיימיקו) סילבס, בעל מעגן סירות־השיט של הירקון, את בית־הקפה הצף, שנחשב למקום־בילוי אטרקטיבי לכל מבקרי הנחל התל־אביבי באותה תקופה. סילבס סיפק אז שירות לילה מסודר לגן־הוואי עד 2 אחרי חצות.